

Наша краіна прыняла Дні культуры Рэспублікі Татарстан. Выставачныя праекты, сустрэчы, канцэрты, спектаклі, кінапаказы — расійская дэлегацыя ярка прэзентавала самабытныя традыцыі і сучасныя дасягненні свайго краю. Размаітая праграма не толькі падарыла незабыўныя эмоцыі беларускай публіцы, але і дазволіла адмыслоўцам абмяняцца досведам, выйсці на новы ўзровень супрацоўніцтва.

Падмурак гэтай традыцыі заклалі ў 2018 годзе, калі ў Белдзяржфілармоні адбыўся гала-канцэрт майстроў мастацтваў Татарстана. З таго часу творчы абмен трывала ўвайшоў у культурнае жыццё Мінска і Казані. Летась расійскі рэгіён цёпла прывітаў беларускую дэлегацыю. І сёлета наша зямля з не меншай гасціннасцю прыняла калег, што прыбылі з візітам у адказ. Адною з ключавых падзей стала сустрэча творчай інтэлігенцыі Беларусі і Татарстана, падчас якой бакі выказалі зацікаўленасць у развіцці доўгатэрміновых надзейных сувязей і намерзілі кірункі супрацоўніцтва.

ЗБЕРАГЧЫ СПАДЧЫНУ РАЗАМ

Як зазначыў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіч, наша краіна бачыць вялізны патэнцыял у сумесных патрыятычных праектах. Трагічныя падзеі Вялікай Айчыннай вайны ўжо адлюстраваліся ў шэрагу беларуска-расійскіх ініцыятыў. Да прыкладу, Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны плённа ўзаемадзейнічае з Нацыянальным музеем Татарстана для стварэння часовай экспазіцыі “Адзінай памяці адданя” да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У ліпені завяршылася выстава “Вайна прыйшла на наша юнацтва” мемурыяльнага комплексу “Брэсцкая крэпасць-герой” у Казанскім крамлі. Сумесную работу ў гэтым кірунку належыць працягваць і развіваць, лічыць **Анатолій Маркевіч**.

Міністр культуры Рэспублікі Татарстан **Ірада Аюпава** падтрымлівае меркаванне калегі: “Сфера культуры востра рэагуе на выклікі і змены сучаснага свету. Адною з нашых задач з’яўляецца недапушчэнне рэабілітацыі фашызму і перапісвання гісторыі”. Кіраўнік ведамства высока ацаніла вопыт нашай рэспублікі ў захаванні гістарычнай памяці, спадчыны.

Упэўніцца ў руплівым клопаце аб памятках мінулага міністр і іншыя чальцы дэлегацыі змаглі падчас візітаў ва ўстановы культуры. Госці наведалі дзве беларускія славуцкі, уключаныя ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА. Гэта Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік “Нясвіж” і замкавы комплекс “Мір”.

Таксама прадстаўнікі расійскага рэгіёна наведалі Нацыянальны мастацкі музей. Яны азнаёміліся з пастаяннай экспазіцыяй і часовымі выставамі, аглядзелі фондасховішчы і рэстаўрацыйныя майстэрні, адзначылі багацце калекцыі. Асаблівую цікавасць у замежных калег выклікала досвед па даследаванні, аднаўленні і ўмацаванні прадметаў мастацтва, а таксама сучасная матэрыяльна-тэхнічная база нашай скарбніцы. Цягам Дзён культуры беларускія адмыслоўцы абменьваліся досведам з рэстаўратарамі Дзяржаўнага музея выяўленчых мастацтваў і Нацыянальнага музея Рэспублікі Татарстан.

Вынікам сустрэч сталі двухбаковыя пагадненні аб супрацоўніцтве паміж установамі культуры. Афіцыйныя дакументы цяпер звязваюць музей-запаведнік “Казанскі крэмль” з замкавым комплексам “Мір”, Нацыянальны музей Рэспублікі Татарстан з Беларуска-казанскім дзяржаўным музеем гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Нацыянальным гістарычным і Нацыянальным мастацкім музеем Рэспублікі Беларусь.

ДРУКАВАНАЕ СЛОВА АБ’ЯДНОЎВАЕ

У Нацыянальнай бібліятэцы адкрылася выстава “Рэспубліка Татарстан: кнігі ў прасторы культуры”. Прадстаўленыя ў часовай экспазіцыі выданні беларускі “алмаз ведаў” атрымаў у падарунак ад галоўнага кнігасховішча Татарстана.

— Мы з любоўю сабралі для вас гэтыя кнігі — упершыню такую вялікую калекцыю. І калі вы азнаёміцеся за зместам, зразумееце, наколькі мы блізкія ў талерантнасці, дружалюбнасці, імкненні да ведаў і інтэлектуальнай магутнасці, — падкрэсліла дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Рэспублікі Татарстан **Мадына Тымерзянава**.

У экспазіцыі прэзентавана звыш паўсотні кніг — ад энцыклапедычных да рэпрынтных. Гэтая калекцыя

Далёкія-блізкія: Калі творчасць мацнейшая за

1. Міністр культуры Рэспублікі Татарстан Ірада Аюпава і міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіч

2. Фрагмент спектакля “Рэвізор” у Купалаўскім тэатры

3. Дзяржаўны ансамбль фальклорнай музыкі Татарстана

дасць аб’ёмныя звесткі пра гісторыю рэспублікі ад старажытнасці да нашых дзён і пра вядомых асоб. Збор уключае альбомы і іншыя друкаваныя работы, прысвечаныя музейным калекцыям, тэатральнаму мастацтву, кіно, фатаграфіі, народным промыслам, традыцыйным святам. Сярод падарункаў — 26 выданняў на татарскай мове. Акрамя таго, фонды Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі папоўніліся алічаванымі арабграфічнымі рукапісамі на старабеларускай мове, арыгіналы якіх захоўваюцца ў Нацыянальнай бібліятэцы Рэспублікі Татарстан.

— Яшчэ з часоў Волжскай Булгарыі і Полацкага княства ў нас моцныя культурныя сувязі. Наша нацыянальнае адраджэнне адбывалася амаль сінхронна. Васіль Іванавіч Качалаў, у гонар якога названы

казанскі тэатр, ураджэнец Віленшчыны, сын беларускага праваслаўнага свяшчэнніка. У гады Вялікай Айчыннай вайны многія культурныя, адукацыйныя ўстановы Беларусі былі вывезены ў татарскую сталіцу. Гэтыя шматвяковыя сувязі цяжка пераацаніць, яны вельмі важныя для нас, — адзначыў генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі **Вадзім Гігін**.

ПАЭТ НА ВОЛЖСКІМ БЕРАЗЕ

У лістападзе 1941 года Янка Купала разам з жонкай Уладзіславай Францаўнай прыехаў у Татарстан. Прытулкам творцы на час эвакуацыі стала кватэра на тэрыторыі мукамольнага камбіната ў сяле Пячышчы, што пад Казанню. Гэтаму перыяду жыцця народнага паэта

Сябры з Паволжа

Адлегласць у тысячу кіламетраў

4

7

5

8

6

9

4. Выстава "Рэспубліка Татарстан: кнігі ў прасторы культуры"

5. Знаёмства з экспазіцыяй Нацыянальнага мастацкага музея

6. Гасцей вітае ансамбль "Ляйсэн"

7. Беларускую публіку вітаюць майстры мастацтваў Татарстана

8. У рэстаўрацыйных майстэрнях Нацыянальнага мастацкага музея

9. На выставе "Тут усякая рэч як гавора з табой..."

прывесчана выстава "Тут усякая рэч як гавора з табой..." у Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы.

Праект рэалізаваны ў супрацоўніцтве з музеем нашага Песняра ў сяле Пячыхчы — адзіным на тэрыторыі Расіі. Як расказала загадчыца **Рыма Абызава**, работнікі ўстановы амаль паўстагоддзя папулярызуюць у Татарстане ды ў суседніх рэгіёнах творчасць беларускага класіка, заўсёды падтрымліваюць сувязь з мінскімі калегамі.

У часовай экспазіцыі — дакументы, фотаздымкі і рэчы, якімі Янка Купала карыстаўся, жывучы пад Казанню. Наведвальнікам прадстаўляюць успаміны дырэктара мукамольнага камбіната Івана Наякшына пра знаёмства і сяброўства з паэтам, адшуканы літаратарам на волжскім беразе крэмень і іншыя цікавінкі. На стэндах даступныя звесткі пра гісторыю сяла, дзе майстар

слова знайшоў прыпулак, і згадкі мясцовых жыхароў пра Песняра. Дапаўняюць выставу жывапісныя і графічныя работы Мікалая Гусева, Хаіма Ліўшыца і іншых аўтараў.

ТЭАТРАЛЬНЫЯ СКРЫЖАВАННІ

Упершыню ў Беларусь з гастроліямі прыехаў Казанскі акадэмічны рускі Вялікі драматычны тэатр імя В. І. Качалава — адзін з найстарэйшых у Расіі. Яго рэпертуар заснаваны на самых адметных творах рускай і замежнай класікі, а таксама сучаснай драматургіі.

Найлепшыя набыткі калектыву прэзентуе ў Купалаўскім тэатры. Што цікава, беларускую і расійскую ўстановы звязвае адна слынная асоба: Леў Літвінаў паспеў папрацаваць галоўным рэжысёрам у абедзвюх трупях.

І неўзабаве яго спектакль пакажуць на сцэне, дзе пастаноўшчык працаваў апошнія гады жыцця. Са славутай "Паўлінкай" акцёры Купалаўскага ў кастрычніку выступяць на III Качалаўскім тэатральным фестывалі.

Гастролі казанцаў адкрыліся прэм'ерным "Рэвізорам" па матывах аднайменнай камедыі Мікалая Гоголя ў працытанні мастацкага кіраўніка калектыву, народнага артыста Татарстана і Расіі Аляксандра Славуцкага. Таксама ў афішы пазначаны мюзікл "Скрыпач на даху", камедыі "Пыл у вочы", "Жаніцьба Фігара" і "Баль зладзеяў", рэтраканцэрт "Калі запаліцца ліхтары". Паказы казанскай трупы ў Мінску прадоўжацца па 26 верасня.

СТУЖКІ ПРА ЛЮДЗЕЙ

Сталічны кінатэатр "Беларусь" прыняў Дні татарскага кіно. Фільмам адкрыцця стаў "Ісэнмесез?" ("Ці жывыя вы?") рэжысёра Ільдара Ягафарова. Карціна — прызёр Усерасійскага Шукшынскага фестывалю і Міжнароднага фестывалю "Заходнія вароты" ў Пскове. Твор распавядае аб традыцыйнай татарскай сям'і і закранае глыбокія пытанні адзінства нацыі. Ключавая думка, якая пранізвае ўвесь сюжэт стужкі, — калі народ згуртаваны, яму не страшная ніякая нягода.

На другі дзень глядачоў чакала карціна "Свяціцель" з трылогіі **Аляксея Барыкіна** пра абраз Казанскай Божай Маці. "Фільм прысвечаны патрыярху Гермагену, знакамітаму герою вызвалення Масквы ад палякаў у 1612 годзе. Гэта не проста расказ пра канкрэтную гістарычную асобу, а цэлае даследаванне, якое пераклікаецца з падзеямі сённяшняга жыцця", — распавёў рэжысёр.

Заклучнай стала стужка "Мы дзеці 41-га года", знятая вучнем Аляксея Барыкіна — рэжысёрам Амірам Галіяскаравым — па матывах аднайменнага твора пісьменніка Мухамета Магдзеева. Фільм прысвечаны падлеткам, якія ў няпросты час Вялікай Айчыннай вайны праходзяць падрыхтоўку ў педагагічным вучылішчы. На думку дырэктара "Татаркіно" **Міляўшы Айтуганавай**, гэтая тэма недастаткова вывучана: шмат карцін пра тое, што адбывалася ў тыле, на перадавой, але мала хто распавядае, як жылі школьнікі, студэнты.

— Я ў захапленні ад беларускай аўдыторыі. Пасля паказу першай стужкі ўжо разумею, што тут неаб'якавы глядач, — дзеліцца ўражаннямі Міляўша Лябібаўна. — Вельмі спадабаўся "Беларусьфільм". Гэта вялікае шчасце, што ў вас ёсць такая студыя. Бо ў нас у рэгіёнах, на жаль, кінафабрыку падобнага ўзроўню складана пабудаваць, таму мясцовыя ўстановы абіраюць свой шлях далейшага развіцця. "Татаркіно", напрыклад, у асноўным займаецца постпрадакшнам і здымкамі на натуре. І мы з задавальненнем бы папрацавалі з вашай студыяй. Тым больш што задумы і нават сцэнарый сумеснага праекта ўжо ёсць, засталася толькі яго рэалізаваць. Але і на гэтым мы не спынімся: мяркуем неўзабаве арганізаваць Дні беларускага кіно ў Татарстане. Будзем чакаць новыя стужкі "Беларусьфільма" ў праграме нашага Казанскага фестывалю і спадзяёмся аднойчы патрапіць са сваімі карцінамі на "Лістапад".

СІМФОНІЯ СЯБРОЎСТВА

Яркім акордам Дзён культуры сталі канцэрты майстроў мастацтваў Рэспублікі Татарстан у вялікай зале Белдзяржфілармоніі і ў Палацы культуры горада Маладзечна. Дарэчы, адчуць каларыт усходняга краю наведвальнікі маглі яшчэ да пачатку выступленняў: у фазе ўстаноў разгарнуліся выставы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і сувенірнай прадукцыі.

Сваю творчасць беларускай публіцы прэзентавалі Дзяржаўны ансамбль фальклорнай музыкі пад кіраўніцтвам Айдара Файзрахманова і Дзяржаўны камерны хор Рэспублікі Татарстан, вакальны гурт "Прэм'ер", народная артыстка Рэспублікі Татарстан Аліна Шарыпжанавя, заслужаныя артысты Айрат Ганіеў, Чулпан Юсупава і іншыя выканаўцы. Канцэрт быў поўны сюрпрызаў. Акрамя татарскай і рускай музыкі, прагучала беларуская народная песня "Ехаў Ясь на кані". А ўдзел у праграме айчынных калектываў і салістаў засведчыў наш настрой умацоўваць культурныя сувязі і еднасць з гасцямі.

Даніл ШЭЙКА
Югенія ГАБЕЦ

Фота Уладзіміра ШЛАПАКА